MALTA

QORTI ĊIVILI
PRIM'AWLA

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tad-19 ta' Ġunju, 2019

Rikors Maħluf Numru 950/2018LM

Edward Keninwenimo Etete (detentur tal-passaport Niġerjan bin-numru: A50032825) rappreżentat mill-mandatarju speċjali tiegħu Teinane Okpokiti (detentur tal-passaport Niġerjan bin-numru: A50396290)

vs.

Mediatoday Company Limited (C30987)

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Maħluf ippreżentat fis-26 ta' Settembru, 2018 mill-attur **Edward Keninwenimo Etete** (detentur tal-passaport Niġerjan bin-numru: A50032825) rappreżentat mill-mandatarju speċjali tiegħu Teinane Okpokiti (detentur tal-passaport Niġerjan bin-numru: A50396290), u maħluf minn Teinane Okpokiti stess, li jgħid kif ġej:

1. *Illi f'artikolu li deher fil-gazzeta tal-kumpannija konvenuta "MaltaToday" ta' nhar is-7 ta' Ġunju, 2016 intitolat "Son of controversial Nigerian minister used Maltese intermediary to set up BVI company", kopja ta' liema qiegħda tiġi hawn annessa u mmarkata bħala "Dokument EKE1", ġew ippubblikati allegazzjonijiet ta' fatt illi huma ħżiena u skorretti, fost liema, ġie allegat bħala fatt illi l-esponenti huwa iben ċertu Dan Etete li kien Ministru ġewwa n-Niġerja liema allegazzjoni ta' fatt hija waħda ħażina u skorretta billi l-esponenti huwa iben Edward Gunn Etete;*

2. *Illi l-esponenti għandu interess illi ma jkunx suġġett ta' aħbarijiet li ma humiex minnhom u illi huma ħżiena u skorretti u huwa għalhekk illi huwa kiteb bonarjament lill-kumpannija konvenuta sabiex tirrettifika l-allegazzjonijiet ta' fatt ħżiena u skorretti kontenuti fl-artikolu hawn fuq imsemmi iżda l-kumpannija konvenuta baqgħet għal kollox passiva u lanqas wieġbet għall-ittri mibgħuta lilha;*

3. *Illi għalhekk kellha ssir din il-kawża.*

Għaldaqstant, wara li jsiru d-dikjarazzjonijiet neċessarji u illi jingħataw il-provvedimenti opportuni, tgħid il-kumpanija konvenuta għaliex m'għandhiex din l-Onorabbli Qorti tilqa' t-talbiet tal-esponenti illi qiegħed hawn jitlob illi dina l-Onorabbli Qorti jogħġobha:

1. *Tiddikjara u tiddeċiedi illi f'artikolu li deher fil-gazzetta tal-kumpannija konvenuta "MaltaToday" ta' nhar is-7 ta' Ġunju, 2016, intitolat "Son of controversial Nigerian minister used Maltese intermediary to set up BVI company", kopja ta' liema qiegħda tiġi hawn annessa u mmarkata bħala "Dok. EKE1" ġew ippubblikati allegazzjonijiet ta' fatt illi huma ħżiena u skorretti, fost liema, ġie allegat bħala fatt illi l-esponenti huwa iben ċertu Dan Etete li kien Ministru ġewwa n-Niġerja liema allegazzjoni ta' fatt hija waħda ħażina u skorretta billi l-esponenti huwa iben Edward Gunn Etete;*

2. *Konsegwentement tordna lill-kumpannija konvenuta tikkoreġi l-istess artikolu kull fejn jeħtieġ u kull fejn jidher inkluż fuq is-sit elettroniku https://www.maltatoday.com.mt/ sabiex ikun konformi mal-fatti veri u korretti;*

Bl-ispejjeż kontra l-kumpannija konvenuta illi r-rappreżentanti, diretturi u azzjonisti tagħha huma minn issa stess inġunti in subizzjoni.

Rat ir-Risposta Maħlufa tas-soċjetà konvenuta **MediaToday Company Limited** (C 30987), (minn issa 'l quddiem "is-soċjetà konvenuta"), li ġiet ippreżentata fis-7 ta' Diċembru, 2018, u maħlufa minn Saviour Balzan (K.I. 127263M), in rappreżentanza tal-istess, li biha eċċepiet:

1. *Preliminarjament l-inkompetenza ta' din l-Onorabbli Qorti billi l-azzjoni proposta mill-attur hija azzjoni ta' libell li taqa' taħt il-kompetenza tal-Qorti tal-Maġistrati fil-ġurisdizzjoni ċivili tagħha, u dan ai termini tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama, Kapitolu 579 tal-Liġijiet ta' Malta;*

2. *Preliminarjament ukoll u mingħajr preġudizzju għall-premess, l-azjoni hija preskritta ai termini tal-Artikolu 18 tal-Kapitolu 579 tal-Liġijiet ta' Malta billi r-rikors promutur ġie intavolat aktar minn sena mid-data tal-pubblikazzjoni;*

3. *In linja preliminari wkoll, is-soċjetà eċċipjenti mhijiex il-leġittimu kontradittur billi azzjoni ta' libell tista' titressaq biss kontra individwu ossia l-awtur tal-pubblikazzjoni jew kontra l-editur, u f'każ biss li dawk il-persuni ma jkunux jistgħu jiġu faċilment identifikati, kontra r-responsabbli għall-pubblikazzjoni.*

4. *Mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-azzjoni kif proposta mill-attur mhu ser iġġib ebda riżultat utli jew vantaġġuż għalih billi l-pubblikazzjoni in kwistjoni diġà tneħħiet mis-sit elettroniku u għalhekk m'hemm xejn x'jiġi korrett.*

5. *Illi f'kull każ, l-azzjoni attriċi hija infondata fil-fatt u fid-dritt.*

6. *Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri.*

Rat il-verbal tal-udjenza tal-15 ta' April, 2019, fejn il-kawża tħalliet għas-sentenza dwar l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjetà konvenuta, u dan wara li l-Qorti semgħet it-trattazzjoni tal-avukati difensuri tal-partijiet fir-rigward tal-imsemmija eċċezzjoni, liema sentenza qiegħda tingħata llum.

Il-kwistjoni bejn il-partijiet

Is-soċjetà konvenuta qiegħda teċċepixxi l-inkompetenza *rationae materiae* ta' din il-Qorti sabiex tisma' l-kawża kif proposta mill-attur, u dan stante li difiża ewlenija li qiegħda tqajjem il-parti konvenuta hija li essenzjalment din hija kawża ta' libell li taqa' taħt il-kompetenza tal-Qorti tal-Maġistrati fil-ġurisdizzjoni ċivili tagħha, u dan *ai termini* tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama, Kapitolu 579 tal-Liġijiet ta' Malta

L-attur min-naħa tiegħu jikkontendi li l-kawża odjerna hija kawża dikjaratorja, li permezz tagħha hu qiegħed jitlob sempliċiment dikjarazzjoni li l-fatti li dehru f'artiklu ppubblikat fil-ġurnal MaltaToday tas-7 ta' Ġunju 2016, mhumiex veritieri, u konsegwentement talab li dawn jiġu rettifikati. L-attur isostni li l-kawża odjerna ma tammontax għal kawża ta' libell, u li sa fejn din hija kawża waħda dikjaratorja, hija din il-Qorti li għandha l-kompetenza tisma' u tiddeċiedi dwar it-talbiet tiegħu.

Konsiderazzjonijiet legali

Permezz tal-azzjoni tiegħu l-attur qiegħed jitlob dikjarazzjoni li s-soċjetà konvenuta ppubblikat allegazzjonijiet ta' fatt li huma skorretti u mhux veritieri meta qalet li l-attur hu iben ex ministu li qiegħed jiffaċċja ċerti akkużi, meta dan mhux minnu stante li l-ex ministru inkwistjoni mhuwiex missier l-attur, u konsegwentement qiegħed jitlob ukoll li s-soċjetà konvenuta tikkoreġi l-artikolu ppubblikat minnha.

Is-soċjetà konvenuta eċċepiet li din hi kawża ta' libell minħabba li l-attur ħassu mmalafamat bl-assoċjazzjoni li saret meta ntqal li hu iben ex ministru partikolari, u argumentat li l-azzjoni tal-attur hi msejsa fuq il-fehma tiegħu li dak li ġie ppubblikat jagħmel ħsara serja lir-reputazzjoni tiegħu, sabiex b'hekk anki jekk imkien ma ssemmiet il-kelma 'libell' jew 'malafama', il-proċeduri odjerni huma essenzjalment proċeduri ta' libell minħabba li l-attur ħassu malafamat jew ħass li r-reputazzjoni tiegħu ġiet imtappna b'dak li ġie ppubblikat. Mill-*affidavit* tal-attur[1] joħroġ ċar x'kienet l-intenzjoni tiegħu wara l-azzjoni odjerna:

> *"That I have instructed my counsel to file a civil suit in the Maltese civil court against Malta Today for defamation."*

Ġie argumentat ukoll mis-soċjetà konvenuta li l-azzjoni odjerna tressqet quddiem din il-Qorti u mhux quddiem il-Qorti tal-Maġistrati għax l-attur ma setax jistitwixxi kawża ta' libell quddiem il-Qorti tal-Maġistrati stante li tali azzjoni hija preskritta *ai termini* tal-Kapitolu 579 tal-Liġijiet ta' Malta jekk tiġi ppreżentata aktar minn sena wara l-pubblikazzjoni. Is-soċjetà konvenuta tikkontendi li f'każ li din il-Qorti tiddeċidi li tibqa' tisma' l-kawża odjerna, ikun qiegħed jinħoloq mod kif wieħed idur mat-terminu ta' preskrizzjoni impost mil-liġi, għaliex f'każ li jirriżulta kawża ta' libell ma tistax issir minħabba l-preskrizzjoni, persuna li tħossha mmalafamata b'dak li jkun jinkiteb, tista' tagħżel minflok li tippreżenta kawża quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili.

Waqt it-trattazzjoni l-avukat difensur tal-attur spjega li aktar milli każ ta' malafama, l-attur qiegħed jipprova jikkoreġi stat ta' fatt li ġie ppubblikat minħabba li xi ħadd allega li hu iben xi ħadd, meta fil-fatt missieru hu xi ħadd

[1] *A fol.* 9 tal-proċess.

ieħor. L-argument tal-attur hu li jekk issir allegazzjoni li xi ħadd huwa iben Titus, meta fil-fatt dak l-individwu jkun iben Sempronius, m'hemmx għalfejn wieħed iħossu malafamat jew inġurjat, u li kien għalhekk li hu ma fetaħx proċeduri ta' libell quddiem il-Qorti kompetenti, iżda pproċeda b'kawża dikjaratorja. Hu proprju l-korrezzjoni ta' dan l-istat ta' fatt li din il-kawża qiegħda tittenta tikseb.

Il-Qorti kkonsidrat ukoll li dan l-artikolu ġie ppubblikat aktar minn tliet snin ilu, u li fil-preżent l-unika traċċa ta' dak li kien ġie ppubblikat jinsab f'xi arkivju tal-Biblijoteka stante li r-rekords *online* ta' dak li ġie ppubblikat illum tneħħew. Għalhekk kif enfasizza l-avukat difensur tal-attur waqt it-trattazzjoni tiegħu, l-iskop ewlieni wara dawn il-proċeduri kien proprju li tinkiseb dikjarazzjoni mill-Qorti li dak li ġie ppubblikat fl-artikolu inkwistjoni kien manifestement żbaljat.

Il-Qorti tqis ukoll li l-attur kellu rimedju ieħor għad-dispożizzjoni tiegħu, liema rimedju iżda jidher li ma ġiex użat, dik li jitlob id-dritt għar-risposta għal dak li ġie ppubblikat, u li jitlob li r-risposta tiegħu tingħata prominenza xierqa bħall-artikolu li anki jekk l-attur ma jgħidx li mmalafamah, tal-anqas iħoss li vvessah, tant li nieda dawn il-proċeduri sabiex jittenta jikseb dikjarazzjoni li l-artikolu inkwistjoni kien skorrett bħala fatti kif rappurtati. Il-Qorti tqis hawnhekk li jkun ta' siwi li tiċċita minn dak li ntqal fis-sentenza ismijiet **Alex Mangion *vs.* Anthony Cilia Pisani**[2]:

> "F'dan il-kuntest, l-interess irid ikun ġuridiku fis-sens li dan l-interess irid ikun rikonoxxut bil-liġi u l-azzjoni trid tkun preordinata għall-otteniment ta' rimedju protett bil-liġi. Minħabba dan ir-rekwiżit, ġie deċiż li rimedji li jwasslu biss għall-otteniment ta' sempliċi dikjarazzjoni mhux permissibbli. Fil-kawża **Darmenia *vs***

[2] P.A., 20.05.2004.

> **Borg Olivier noe,** deċiża mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fit-18 ta' Frar, 1966, intqal li, "fis-sistema aktarx segwit mill-Qrati tagħna, għad li mhumiex projbiti domandi diretti għall-otteniment ta' sempliċi dikjarazzjoni li tista' tkun pre-ordinata għal domanda oħra definittiva jew finali, avolja din ma tkunx dedotta, jeħtieġ illi l-Qorti tkun persważa illi dak ir-rimedju l-ieħor jista' jingħata; jekk ir-rimedju konsegwenzjali mhuwiex ottenibbli mill-Qorti, id-dikjarazzjoni ma tingħatax. Hekk ukoll, fil-kawża '**Edrichton Estates Ltd *vs* Munro Philips Co. Ltd.**', deċiża minn din il-Qorti fit-2 ta' Ottubru 2003, intqal li f'każ ta' talbiet dikjaratorji, il-Qorti tista' tieħu konjizzjoni tagħhom, purche dawn ikunu preordinati għal domanda definittiva u finali, anke jekk din tkun għadha ma ġietx dedotta f'ġudizzju (Ara wkoll **Grech *vs* Grech,** deċiża mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-11 ta' Jannar 1989)."

Il-Qorti tqis illi l-azzjoni ttentata mill-attur saret bl-iskop li jikseb dikjarazzjoni li dak li ġie ppubblikat fil-gazzetta kien żbaljat jew skorrett, mingħajr ma jirrikorri għal proċeduri ta' libell quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, anki għaliex l-attur qiegħed fl-impossibilità li jipproponi kawża ta' libell minħabba fit-trapass taż-żmien stipulat fl-artikolu 18 tal-Kap. 579 tal-Liġijiet ta' Malta.

Il-Qorti qieset ukoll li l-aktar rimedju ovvju u sempliċi li kellu l-attur, ladarba permezz ta' dawn il-proċeduri mhux qiegħed jippretendi r-riżarċiment tad-danni, kien id-dritt għar-risposta u li r-risposta tiegħu tingħata prominenza xierqa bħall-artikolu li ġie ppubblikat fil-gazzetta, imma l-attur iddeċieda li ma jirrikorriex għal dan ir-rimedju. F'dan il-kuntest il-Qorti tqis illi l-azzjoni odjerna hija maħsuba biss biex tinkseb dikjarazzjoni dwar il-korrettezza tal-fatti pubblikati, u għad li mhuwa qed jintalab l-ebda rimedju ieħor, tali dikjarazzjoni taħt il-liġi Maltija tista' tingħata biss fl-ambitu ta' kawża ta' libell li l-attur ma setax jistitwixxi ladarba kienet għaddiet aktar minn sena mill-pubblikazzjoni tal-artiklu inkwistjoni.

Għalhekk in vista tal-konsiderazzjonijiet suesposti, il-Qorti qiegħda tilqa' l-ewwel eċċezzjoni mressqa mis-soċjetà konvenuta, u tiddikjara li din l-azzjoni kellha titressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Ġurisdizzjoni Ċivili) *ai termini* tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama, u għalhekk qiegħda tiddeklina milli tkompli tisma' din il-kawża.

<u>Decide</u>

Għaldaqstant għar-raġunijiet hawn fuq mogħtija, il-Qorti qiegħda tiddeċiedi l-kawża billi tilqa' l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjetà konvenuta, u tiddeklina milli tkompli bis-smigħ tal-kawża.

Spejjeż ta' dawn il-proċeduri huma a karigu tal-attur.

Moqrija.